همشهری

سه‌شنبه ۱۸ مهر ۱۴۰۲
۲۴ ربیع‌الاول ۱۴۴۵
سال سی‌ویکم
شماره ۸۹۰۶

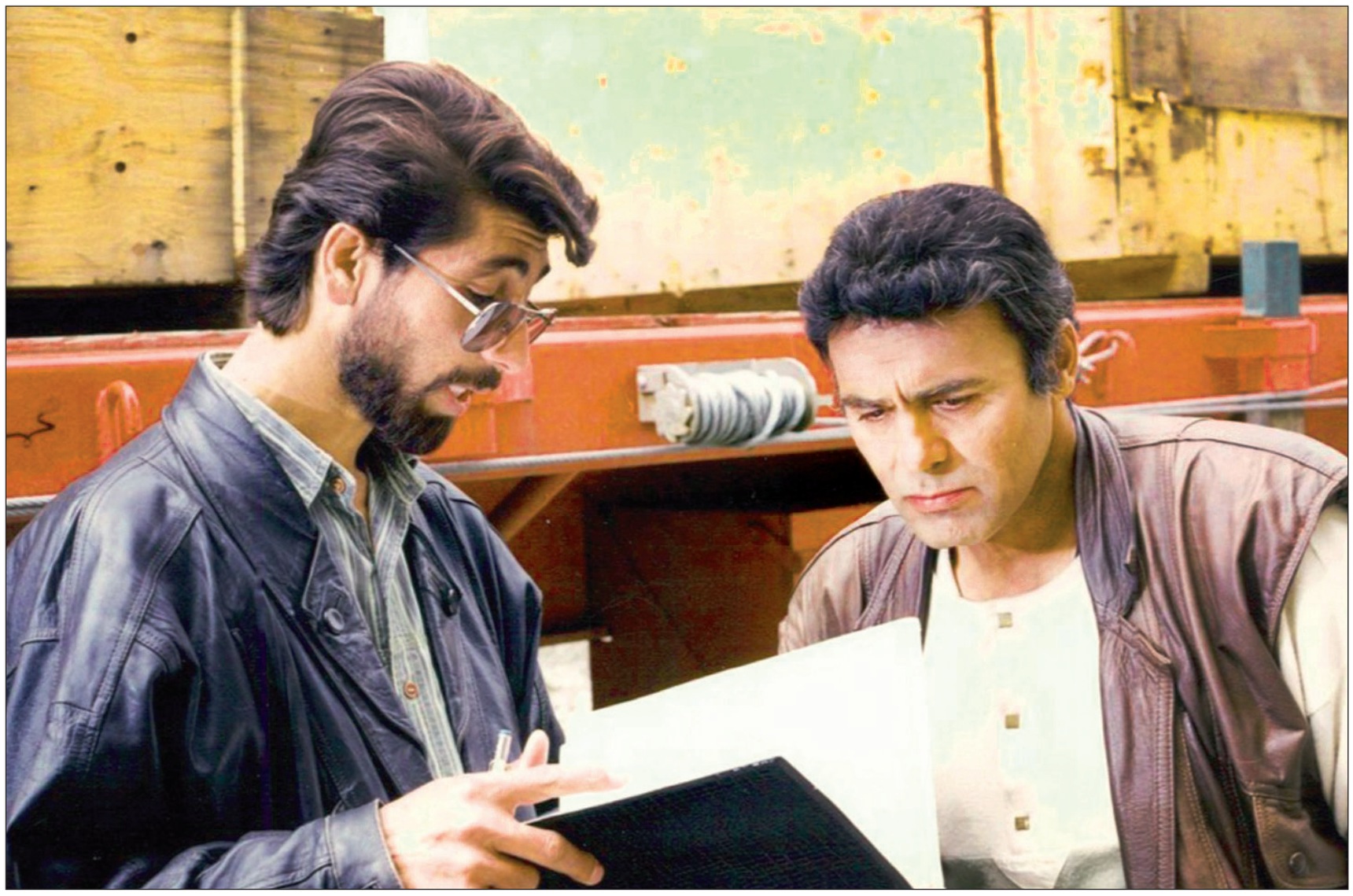

علی قوی‌تن و جمشید هاشم‌پور در پشت صحنه «ضربه توفان» سال ۱۳۷۳

بازی هاشم‌پور همتراز مرحوم انتظامی

گفته‌های متفاوت علی قوی‌تن درباره مسیری که در سینما طی کرده است

گپ

ناصر احدی
روزنامه‌نگار

علی قوی‌تن بیش از یک دهه است که فیلم‌هایی با داستان‌های ساده و نابازیگران می‌سازد که معمولا اکران نمی‌شوند و تماشاگر زیادی هم ندارند، اما این باعث نشده که او از سینمایی که دوست دارد، دل بکند. جالب اینجاست که قوی‌تن در کارنامه‌اش ساخت فیلم اکشن با حضور جمشید هاشم‌پور را در دوره رواج «اکشن‌های هاشم‌پوری» دارد. جز آثار اکشن، قوی‌تن ساخت فیلم‌های تجاری کمدی و اجتماعی را هم آزموده، اما از اواخر دهه ۱۳۸۰ به سینمایی روی آورده است که به‌عنوان سینمای جشنواره‌ای شناخته می‌شود. دیروز در سی‌وپنجمین جشنواره فیلم کودکان و نوجوانان اصفهان، فیلم «یک تکه ابر» از قوی‌تن به نمایش درآمد. او را در اصفهان دیدیم و با او در گپ‌وگفتی مختصر از مسیری که در سینما طی کرده، حرف زدیم. ماحصل گفته‌های او را بدون سؤالات خودمان، در ادامه می‌خوانید.

■ من در دهه ۱۳۶۰ فیلمی ساختم شبیه فیلم‌هایی که امروز می‌سازم. از اول هم به سینمای تجاری علاقه‌ای نداشتم، ولی افرادی در همان شروع کارم نگذاشتند دنبال سینمایی بروم که دوست داشتم و اجبارا مسیرم را به سمت سینمای تجاری منحرف کردند. ابتدای دهه ۱۳۹۰، فیلم من با عنوان «پرواز بادبادک‌ها» قرار بود در جشنواره قاهره شرکت کند. یکی از همان افرادی که در دهه ۶۰ نگذاشته بود من فیلم‌هایی شبیه «پرواز بادبادک‌ها» بسازم، وقتی فهمید قرار است فیلم من در این جشنواره شرکت کند، به من گفت ما آن سال‌ها نگذاشتیم تو دنبال ساخت این فیلم‌ها بروی، ولی تو بالاخره رفتی دنبال سینمایی که دوست داشتی.

■ همان سالی که اکشن «ضربه توفان» را با حضور جمشید هاشم‌پور می‌ساختم، روزی برای انجام امور فنی فیلم رفتم به لابراتوار مرکزی. درش بسته بود و پشت در مجید مجیدی با چند حلقه فیلم که زیر بغلش زده بود، منتظر نشسته بود تا در را باز کنند. در دل تحسینش کردم که فیلم مورد علاقه‌اش را می‌سازد و مطمئن بودم که من هم بالاخره روزی می‌توانم فیلم مورد علاقه‌ام را بسازم و بالاخره هم توانستم.

■ برای هر صحنه «ضربه توفان» کلی با هاشم‌پور صحبت می‌کردیم و این‌طوری نبود که چون فیلم اکشن می‌سازیم، به جزئیات اهمیت ندهیم.

■ جمشید هاشم‌پور بازیگر بزرگی است و در بازیگری به مرحوم عزت‌الله انتظامی تنه می‌زند. باید بازی‌اش را در فیلم «پرده آخر» واروژ کریم‌مسیحی ببینید تا بفهمید چه بازیگر بزرگی است و در برابر سعید پورصمیمی و داریوش ارجمند و سایر بازیگران خوب آن فیلم چه بازی خوبی می‌کند. هاشم‌پور حتی در فیلم‌های اکشن هم ابهتی داشت که او را دوست‌داشتنی می‌کرد.

■ تا ۲ سال بعد از «ضربه توفان» با هاشم‌پور کوه می‌رفتیم و با هم رفیق بودیم.

■ نزدیک ۱۰ نفر از بازیگران و عوامل «ضربه توفان» فوت کرده‌اند که این برای من غم‌انگیز است. وقتی به گذشته نگاه می‌کنی، می‌بینی آدم‌ها روراست‌تر و صادق‌تر بودند.

■ من از سال ۱۳۸۹ با هزینه و سرمایه خودم فیلم‌هایی می‌سازم که دوست دارم و بازاری نیستند، ولی در جشنواره‌های بین‌المللی مورد توجه قرار می‌گیرند. حضور در جشنواره‌های بین‌المللی برای فیلم‌های من مهم است، چون در این جشنواره‌ها مسئولان سینماتک‌ها، تلویزیون‌ها و سایر خریداران بالقوه فیلم‌های خاص و هنری حضور دارند. فیلم‌های من تجاری نیست و به حضور در این جشنواره‌ها نیاز دارد تا بتواند سرمایه ساخت خود را بازگرداند.

■ اگر بخواهم حساب‌وکتاب کنم که با پولی که پارسال خرج ساخت یک فیلم خاص کرده‌ام می‌توانستم یک ویلا بخرم و در عوض امسال کلی سود کنم، هرگز نمی‌توانستم فیلم‌هایی را که دوست دارم بسازم. با دودوتا چهارتا کردن نمی‌شود این فیلم‌ها را ساخت.

■ به سینمای تجاری هم نیاز هست. نمی‌شود منکر آن شد. آن هم نوعی سینماست که به آن نیاز هست و باید باشد، ولی نباید جلوی سینماهای دیگر و فیلم‌های متفاوت را گرفت.

■ «یک تکه ابر» که در جشنواره فیلم کودک و نوجوان حضور دارد، فیلمی است که در قالب رؤیاهای یک کودک، فرهنگ و آداب و رسوم ایران را به تصویر می‌کشد و نمایش آن در جشنواره‌های کشورهای دیگر می‌تواند نشان‌دهنده غنای فرهنگی ایران باشد.

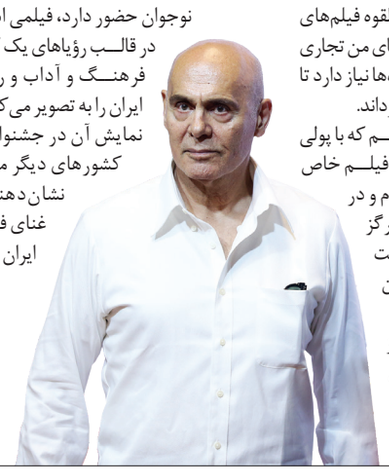

جشنواره اصفهان چشم انتظار روزهای بهتر

با گذشت ۳ روز از آغاز سی‌وپنجمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان تنور فستیوال هنوز داغ نشده است

گزارش

این روزها که سی‌وپنجمین جشنواره فیلم کودکان و نوجوانان در اصفهان برگزار می‌شود، طبیعی است که انتظار داشته باشیم شاهد جشنواره‌ای شاداب و جذاب و پر از کنجکاوی کودکانه باشیم، اما جشنواره سی‌وپنجم هنوز به این انتظار آنطور که باید و شاید جواب نداده است. هر چند دست‌اندرکاران جشنواره تمام تلاش خود را برای برگزاری خوب و منظم این رویداد به‌کار بسته‌اند، اما اشکال اصلی کار را باید در کیفیت فیلم‌های جشنواره جست‌وجو کرد که اغلب خیلی از سی‌وپنج سال پیرتر و کهنه‌ترند. جشنواره فیلم کودک و نوجوان برای برخی فیلمسازان حاضر در این رویداد، بیش از اینکه فرصت ارتباط با مخاطب کودک باشد، اساسا فراهم شدن امکان ساخت فیلمی است که احتمالا در نبود این جشنواره هرگز امکان ساخت نمی‌یافت. درواقع چون راه یافتن به سینمای تجاری مسیر سختی دارد، برای برخی فیلمسازان، سینمای کودک راه میانبری فرض می‌شود که شاید با گذر از آن به مقصد و مقصود مطلوب‌شان برسند.

فیلمنامه‌های بی‌معجزه

مشکل اصلی فیلم‌های کودک، همچون اغلب تولیدات سایر ژانرهای سینمای ایران، فیلمنامه است. عموما ایده‌هایی خام و بسیط که قابل بسط و گسترش نیستند، فکر اولیه فیلم‌های جشنواره کودک است. تصور این است که چون دنیای کودکان دنیای سادگی و صمیمیت است، هر چیز بدوی، خام و بی‌شکلی را می‌توان فیلم کودک جا زد. تصویر سادگی با سهل‌انگاری و کم‌کاری به‌دست نمی‌آید؛ اتفاقا شناخت، تبحر و تجربه می‌خواهد. تا فیلمنامه فیلم‌های کودک این‌چنین کم‌مایه و شعاری و نابلد در داستان‌گویی است، نباید انتظار زیادی از جشنواره داشت. تغییر باید در ذهن و نگاه فیلمنامه‌نویسان و کارگردانان به دنیای کودکان و نوجوانان و شیوه‌های داستان‌گویی رخ بدهد وگرنه جشنواره که معجزه نمی‌کند.

این فیلم‌ها را چه کسانی ببینند؟

مادر یکی از بچه‌های حاضر در جشنواره از نبود درجه‌بندی سنی در فیلم‌های جشنواره گله می‌کرد. می‌گفت فرزندش و سایر بچه‌ها از فرط ناراحتی از دیدن صحنه‌های فیلمی که به دیدنش رفته بودند، چشمان‌شان را می‌بستند و گوش‌هایشان را می‌گرفتند. قاعدتا درجه‌بندی سنی فیلم‌ها یکی از ابتدایی‌ترین و طبیعی‌ترین کارهایی است که باید در هر جشنواره فیلم کودکی انجام شود، اما چرا این کار در جشنواره فیلم کودک و نوجوان اصفهان انجام نشده؟ چون احتمالا تعداد زیادی از فیلم‌ها مناسب بچه‌ها نیستند و با اجرای درجه‌بندی سنی یا تعداد زیادی فیلم بلند و کوتاه از دایره فیلم‌های جشنواره حذف می‌شدند یا تعداد مخاطبان فیلم‌ها تقلیل می‌یافت که به‌طور ضمنی مناسب بودن فیلم‌ها برای جشنواره کودک زیر سؤال می‌رفت. چند فیلم جشنواره کودک امسال قبلا در جشنواره فجر سال گذشته هم نمایش داده شده بودند و شاید اگر بخت اکران عمومی نصیب‌شان می‌شد، دیگر جایی در جشنواره کودک نداشتند.

جای خالی خلاقیت

جشنواره، همانطور که از نامش پیداست، محل شور و شوق است. وجد، سرور، شگفتی و جذابیت با نام جشنواره مترادف است. وقتی فکر و ایده نویی در کار نباشد، وقتی تکرار سوژه‌های شکست‌خورده به‌راحتی پذیرفته شود، وقتی دست‌اندرکاران جشنواره در انتخاب آثار نگاه خلاقانه نداشته باشند، نباید انتظار زیادی از جشنواره داشت. زحمت و هزینه و برنامه‌ریزی فقط وقتی جواب می‌گیرد که جشنواره لبریز از شور و شوق باشد. گمشده جشنواره سی‌وپنجم شور و شوق است؛ خلاقیت است. جشنواره به روح خلاق و دل‌های پرامید نیاز دارد تا به قله برسد.

نمایی از فیلم کاپیتان از آثار حاضر در بخش مسابقه سی‌وپنجمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان

یاد

پیکر آتیلا پسیانی پنجشنبه تشییع می‌شود

پیکر آتیلا پسیانی، هنرمند سینما و تئاتر کشورمان که پس از یک دوره مبارزه با بیماری، چشم از جهان فروبست، صبح پنجشنبه (۲۰ مهرماه) در پهنه رودکی تشییع خواهد شد. همزمان مراسم وداع با زنده‌یاد آتیلا پسیانی، بازیگر و کارگردان تئاتر، سینما و تلویزیون ایران در پهنه رودکی برگزار و پیکر او تا آرامگاه ابدی‌اش در قطعه هنرمندان بهشت زهرا(س) تشییع می‌شود. آتیلا پسیانی، پس از یک دوره مبارزه با بیماری، روز جمعه ۱۴ مهر، چشم از جهان فروبست و درگذشت او، جامعه هنری کشور را سوگوار کرد و تأسف و تألم بسیاری برانگیخت.

خبر

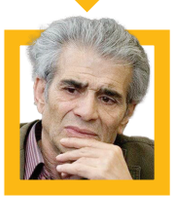

محمد شیری در بیمارستان

محمد شیری، بازیگر سریال‌های طنز، چندروزی است که به‌دلیل بیماری در بخش مراقبت‌های ویژه بستری است. این بازیگر درباره وضعیت خود به ایسنا گفت: از روز چهارشنبه حالم بد شد و از ناحیه دهان خونریزی داشتم و به بیمارستان آمدم و در آی‌سی‌یو بستری شدم. او افزود: مشکل زمینه‌ای دارم که بیشتر به حرص و جوش برمی‌گردد. شیری که از هفته گذشته روز چهارشنبه در بیمارستان یاس بستری شده است، به‌گفته خودش در حال حاضر وضعیت مساعدی دارد و امروز، سه‌شنبه، ۱۸ مهرماه به بخش عمومی منتقل می‌شود.

جشنواره

«جنگ جهانی سوم» در هلند

آثار ۳ سینماگر ایران در پنجمین جشنواره فیلم چینه چیتا در کشور هلند به نمایش گذاشته می‌شود. به گزارش ایسنا، پنجمین جشنواره فیلم «چینه چیتا» از تاریخ ۱۷ تا ۲۲ اکتبر (۲۵ تا ۳۰ مهرماه) در شهر تیلبورگ هلند برگزار خواهد شد و فیلم‌های «جنگ جهانی سوم» ساخته هومن سیدی، «دشمن» ساخته میلاد اعلمی محصول سوئد و «هفت زمستان در تهران» ساخته اشتفی نودرزل محصول آلمان و فرانسه در این جشنواره به نمایش گذاشته می‌شوند. «جنگ جهانی سوم» که محمد اطبایی پخش بین‌المللی آن را برعهده دارد، پس از حضور موفق در جشنواره ونیز و کسب ۲ جایزه بهترین فیلم و بازیگر بخش افق‌ها، در سی‌وپنجمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم توکیو، هشتمین دوره جشنواره فیلم جهان آسیا در لس‌آنجلس و جشنواره فیلم استکهلم سوئد نیز حضور موفقی داشت. همچنین در فهرست فیلم‌های جشنواره پالم اسپرینگز ۲۰۲۳ قرار گرفت و اخیرا هم ۳ جایزه اصلی بهترین فیلم، کارگردانی و بازیگر مرد (محسن تنابنده) را از جشنواره فیلم بلگراد در کشور صربستان دریافت کرد.

نمایش خانگی

برنامه مدیری مشکلی ندارد

واکنش ساترا به حاشیه‌های «اسکار»

مسابقه «اسکار» با اجرای مهران مدیری قرار است در شبکه نمایش خانگی به تولید برسد. مهران مدیری اقدامات اولیه را انجام داده است. ولی پروسه صدور مجوزها زمان‌بر است و تا الان اتفاقی برای «اسکار» نیفتاده است. به‌تازگی ۲ برنامه جدید از احسان علیخانی و مهران مدیری که قرار است در شبکه نمایش خانگی به تولید برسد، خبرساز شده است. در خبرهایی که پیش از این منتشر شده بود، علیخانی برای ساخت و اجرای «جوکر ۲» و مدیری برای ساخت برنامه «اسکار» اقدام کرده بودند. مهران مدیری برای دریافت مجوز برنامه اسکار، اقدامات اولیه را انجام داده است و در هفته‌های گذشته با حضور در شورای صدور مجوز ساترا با اعضای شورا درخصوص این برنامه گفت‌وگو کرده است. این برنامه در سازمان تنظیم مقررات رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی در مرحله انجام استعلام و بررسی محتوایی است. پیگیری‌ها از ساترا نشان می‌دهد ساترا که زیرنظر تلویزیون است تاکنون مشکلی با تولید برنامه مهران مدیری نداشته و کارها روال طبیعی خود را تا این لحظه طی می‌کنند. برنامه «اسکار» یک مسابقه است که در ۲۰ قسمت تولید می‌شود. برخی از سایت‌های خبری نوشته‌اند که ظاهرا صداوسیما به ساترا دستور داده به‌خاطر تعهد مهران مدیری به تلویزیون و شبکه نسیم بابت تولید برنامه، تا تعهد ویژه برای تولید برنامه از او اخذ نشده، مجوز هیچ فعالیتی در نمایش خانگی به او داده نشود! اما این نکته قابل تامل است که سازمان ساترا زیرنظر رسانه ملی اداره می‌شود و بخش صدور مجوز برای تولید و پخش فعالیت خود را دارد و تاکنون مشکلی با برنامه نداشته است.

سینمای جهان

کاپولا: اسکورسیزی بهترین فیلمساز زنده جهان است

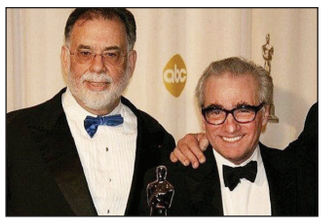

فرانسیس فورد کاپولا در آستانه اکران فیلم «قاتلین ماه‌گل» مارتین اسکورسیزی را «بزرگ‌ترین فیلمساز زنده دنیا» نامیده است. این کارگردان ۸۴ساله از همکار ۸۰ساله خود در صفحه شخصی‌اش ستایش کرده و می‌گوید: «فیلم جدید دوست قدیمی من این ماه بیرون می‌آید؛ «قاتلین ماه‌گل». او انسان شگفت‌انگیزی است و بزرگ‌ترین فیلمساز زنده دنیاست. فیلم جدید او در هر سطح انتظارات را برآورده می‌کند.»

رفقای خوب

رفاقت کاپولا و اسکورسیزی قدمتی طولانی دارد و آنها بیش از نیم قرن است که دوستان صمیمی یکدیگر محسوب می‌شوند؛ و هر دو از نسل کارگردان‌هایی که در دهه ۷۰ هالیوود را دگرگون کردند، هستند. ۵ کارگردان که اغلب در مکتب راجر کورمن مشق فیلمسازی کرده بودند، جایگاهی ویژه در سینما و رفاقتی صمیمانه با یکدیگر داشتند؛ فرانسیس فورد کاپولا، جورج لوکاس، مارتین اسکورسیزی، استیون اسپیلبرگ و برایان دی‌پالما. بین اینها فرانسیس فورد کاپولا، با کارگردانی «پدرخوانده»(۱۹۷۲) زودتر به شهرت و محبوبیت رسید و از نیمه دوم دهه ۷۰، با «راننده تاکسی»(۱۹۷۶) اسکورسیزی، «جنگ ستارگان»(۱۹۷۷) لوکاس، «آرواره‌ها»(۱۹۷۵) اسپیلبرگ و «کری»(۱۹۷۶) دی‌پالما، نسلی که فیلمسازان نیویورکی نامیده می‌شدند، سیمای هالیوود را متحول کردند. در این جمع، تا سال‌ها رئیس و بزرگ‌تر و مرشد گروه کاپولا بود که دهه ۷۰ میلادی را با موفقیت‌های تجاری و انتقادی گسترده سپری کرد. لوکاس و اسپیلبرگ، سنگ بنای سینمای علمی-تخیلی دهه ۸۰ را گذاشتند؛ دی‌پالما به‌عنوان مستقل‌ترین کارگردان جمع، پروژه‌های جالب‌توجهی را به ثمر رساند و اسکورسیزی در تداومی شگفت‌انگیز، مجموعه‌ای از مهم‌ترین فیلم‌های نیم‌قرن اخیر را کارگردانی کرد. در طول بیش از ۵۰ سال فعالیت فیلمسازی، دهه طلایی اسکورسیزی، دهه ۸۰ بود. در یکی از بدترین دوران تاریخ سینما (احتمالا بدترین دهه همه تاریخ)، اسکورسیزی بهترین بود؛ دهه‌ای که با اکران «گاو خشمگین» شروع شد و با کارگردانی «رفقای خوب» به پایان رسید؛ فیلمی که در ابتدای دهه ۹۰ اکران شد. در این سال‌ها اسکورسیزی همچنان فیلم ساخته و به حضور مؤثرش در سینما تداوم بخشیده است. پس از حماسه ۳ ساعت‌ونیمه «ایرلندی» با حضور رابرت دنیرو و آل پاچینو که ۳ سال پیش روی پرده آمد، حالا نوبت به «قاتلان ماه‌گل» رسیده است که به‌زودی اکران عمومی‌اش آغاز خواهد شد.